

**Active Profitability of IT Companies Quoted on The Istanbul Stock
Exchange with Leverage Ratio, Current Ratio, Cash Ratio and Acid-Test
Comparison with Statistical Analysis Methods**

Fatma AKYÜZ¹
Süleyman BİLGİÇ²

Extended Abstract

Introduction

The information technology sector is one of the most important branches of industry. At the part of method of the study, active profitability ratio with leverage ratio, current ratio, acid-test ratio, cash ratio relation is examined via hypothesis and regression analysis.

As a result of the study, a positive way significant relation is found between active profitability ratio with current ratio, acid-test ratio and the cash ratio. On the contrary, relation between the leverage ratio and asset profitability ratio is found as a negative way significant relation.

The developing IT sector financial ratios, in terms of comparison and making inference, is found appropriate among other sectors, to study on. As with all sectors, also at the IT sector, this study if there is a significant relation between active profitability, which is one of the profitability indicators, and leverage ratio, cash ratio and acid-test ratio. It is tried to be found if there is a significant relation between the dependent variable active profitability and other ratios.

The study used two different data collection tool. First, is the ratio analysis obtained from the IT sector organisations financial statements, and the second is the regression analysis. Tables, consist of the result of the analysis made on IT sector, gave an idea about the relation between dependent and independent variables.

---

¹ Yrd. Doç. Dr., Uşak Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, e-mail:
fatma.akcanli@usak.edu.tr

² Lisansüstü öğr., Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, e-mail:
suleyman.bilgic@usak.edu.tr

At regression analysis it is observed that; 1 unit of change at leverage ratio, reduces the active profitability 0,186 unit; 1 unit of change at current ratio increases active profitability 0,046 unit; 1 unit of change at cash ratio increase the active profitability 0,071 unit and last but not least 1 unit of change at acid-test ratio increases active profitability 0,065. Based on these results: it is seen that leverage ratio variable has absolutely the most effect on dependent variable-active profitability: and current ratio is the variable which has the least effect on the dependent variable-active profitability.

At Table 3, 6 years average data of the 5 organisations which perform in IT sector placed in Public Disclosure Platform, are examined. According to this, Despec Bilgisayar Pazarlama ve Ticaret A.S. has the highest active profitability. As can be seen from table 4 ' variable among active numeric data belonging to the minimum average rate of profitability, the current ratio is reached to the conclusion that the highest GPA.

Besides, it is come to a conclusion that, active profitability variable has the least difference between the biggest and smallest value, and current ratio has the most difference. As can be seen from table 5, the correlation relation between current ratio and acid-test ratio, with active profitability is 1% level positive.

Between the active profitability and cash ratio, 5% level positive statistical relation is found. On the contrary, between active profitability and leverage ratio, there is 1% level negative way relation. Table 6 shows the results of the regression analysis of active profitability dependent variable with each independent ratio leverage ratio, current ratio, cash ratio, acid-test ratio separately.

As a result of the regression analysis related between independent variables and active profitability dependent variable; it is seen that 'Significancy' value is smaller than 0,05. The correlation relation between independent variables made the multiple regression results meaningless. As a result, at this study when the regression analysis scatterplot diagrams and correlation levels are considered; it is observed that active profitability has a negative way semantic relation with leverage ratio. On the contrary, it is seen that current ratio, cash ratio and acid-test ratio has the same way, meaning positive relation with active profitability ratio.

Methods

This research is realised via the data obtained from the financial statements of five organisations taking part at Public Disclosure Platform. Ratios subject to this research are; leverage ratio, current ratio, acid-test

ratio, cash ratio and active profitability ratio. Two methods are followed at the research. First, ratio analysis out of financial statements, second is the regression analysis.

Findings

At Regression analysis it is observed that; 1 unit of change at leverage ratio, reduces the active profitability 0,186 unit; 1 unit of change at current ratio increases active profitability 0,046 unit; 1 unit of change at cash ratio increase the active profitability 0,071 unit and last but not least 1 unit of change at acid-test ratio increases active profitability 0,065.

Based on these results, it is seen that the variable effecting dependent variable active profitability the most, is leverage ratio; and the variable effecting dependent variable less, is current ratio.

Conclusion

The findings of the research show that, at this study when the regression analysis scatterplot diagrams and correlation levels are considered; active profitability has a negative way semantic relation with leverage ratio.

On the contrary, it is seen that current ratio, cash ratio and acid-test ratio has the same way, meaning positive relation with active profitability ratio.

Borsa İstanbul(BİST)'da İşlem Gören Bilişim Firmalarının Aktif Karlılıkları İle Kaldıraç Oranı, Cari Oran, Nakit Oranı ve Asit-Test Oranının İstatistiksel Analiz Yöntemiyle Karşılaştırılması

Öz

Bilgi teknolojileri sektörü endüstri kollarının en önemlilerinden biridir ve diğer endüstri kollarının verimliliği ile yakından ilişkilidir. Bu çalışmada bilişim sektöründe yer alan işletmelerin aktif karlılığına etki eden faktörler bulunmaya çalışılmıştır. Analizde Kamuyu Aydınlatma Platformu(KAP)'nda yer alan beş işletmenin mali tablolarındaki veriler kullanılmıştır. Çalışmanın yöntemi kısmında aktif karlılık oranının; kaldıraç oranı, cari oran, asit-test oranı ve nakit oranla olan ilişkisi, geliştirilen hipotezler aracılığıyla regresyon analizi uygulanarak incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda aktif karlılık oranı ile cari oran, asit-test oranı ve

nakit oranı arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna karşılık kaldıraç oranı ile aktif karlılık oranı arasında negatif yönlü anlamlı ilişki bulunduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Aktif Karlılık, Bilişim Sektörü, Regresyon Analizi

Giriş

Bilişim genel anlamda, bilgisayar ve telekomünikasyon teknolojileri ile işlenen bilginin kullanıcıların hizmetine sunulmasıdır (Akolaş, 2004).

Teknolojik gelişmelerle birlikte dünyada büyük yenilikler ortaya çıkmıştır. Gelişen bilişim teknolojisiyle geleneksel sanayideki iş kolları yerini bilgi ve iletişime dayalı iş kollarına bırakmıştır. 2000'li yıllardan bu yana Avrupa Birliğinin bilgi toplumu olma yönünde girişimleri artarken bilgi ve iletişimdeki gelişmelerle ilişkili olarak verimlilik artışı da yaşanmıştır. Avrupa Birliğinde artan teknolojik yenilikler rekabeti ortaya koymuştur. Böylece mal ve hizmetlerde çeşitlilik artmış, maliyetlerde ise düşüş yaşanmıştır (Savrul & Kılıç, 2011).

Bilişim sistemi "organizasyondaki karar verme adımına kadar olan süreçte bilgiyi toplamak, düzenlemek, işlemek ve saklamak gibi birbirleriyle ilgili parçaların kümesi" şeklinde tanımlanmıştır. Küreselleşen dünyada bilim ve teknoloji yarışında yer edinmek istenmesi ülkemizde de bilişimin önemini arttırmıştır. Küreselleşmenin getirdiği rekabetle; siyasi, ekonomik, kültürel, askeri toplumsal oluşumları etkilediği ve kalkınmanın doğrudan belirleyicisi olduğu için bilişim sektörünün önemi günden güne artış göstermiştir (Ayдын, 2012).

Türkiye'de dışa bağımlı olarak devam eden bilişim sektöründe; üretileni kullanma durumundan kendi değerlerini üretme yolunda adımlar atılmıştır. ODTU Teknokent içerisinde işletmeler 2003 yılında 10 milyon dolarlık yazılım ihracatı yapmış olup, 2020 yılında 800 milyon dolarlık ihracatı hedeflemektedir. Türkiye'de 2003 yılında bilişim teknolojileri pazarının büyüklüğü 3 milyar dolardır. 2005 yılında bilişim teknolojileri pazarının büyüklüğü Interpro Paz. Hizm. ve Araş. Grubu verilerine göre 3,9 milyar dolardır. Ayrıca bilişim teknolojileri pazarındaki büyüme 2002'de %17,3, 2003'de %9, 2004'de %20,4 ve 2005'de %16,2'dir (Kış & Yıldırım, 2006).

TÜBİSAD "Ekonomide Atılım İçin Bilişim" Raporunda ülkemizde içselleşen teknolojiye rağmen hala orta ve düşük teknoloji ürün ve hizmetlerden oluştuğu, Dünya ticaretinde Bilgi ve İletişim Teknolojileri(BİT)Sektörü'nün payının %14, Türkiye'de ise bu oranın %3 olduğunu açıklanmıştır ("TÜBİSAD "Ekonomide Atılım için Bilişim" Raporu," Erişim Tarihi: 16.05.2016).

İşletme performans analizi; işletmenin hedeflerine zamanında ulaşabilmesi, performansını olumsuz yönde etkileyen faktörleri saptayabilmesi açısından işletme yöneticilerini doğru kararlar alma konusunda desteklemektedir. Bilişim sektörü endüstri kollarının en önemlilerinden bir tanesi olmasının yanında diğer endüstri kollarına verimliliğini artırıcı etki yapmaktadır. Türkiye’de bilişim sektöründeki 1 birimlik artışın genel ekonomide 1,8 birimlik artışa etki edeceği düşünülmektedir. Ülke ekonomisinde etkili rol oynayan bilişim sektörü, performansı ile ülke ekonomisine katkı da sağlamaktadır. Bu sebeple bilişim teknolojisinin performansının saptanması önem taşımaktadır (Tayyar, Akcanlı, Erhan, & Işıl, 2014).

Bilişim sektörünün performansının belirlenmesinin önemini ortaya koyan bu sebepler doğrultusunda; çalışmanın literatür taraması bölümünde literatürde bu zamana kadar yapılan çalışmalardan bahsedilmiştir. Oranlar analizi bölümünde birbiriyle etkileşim içinde olduğu düşünülen oranların neyi ifade ettiği ve bulguları anlatılmıştır. Yöntem kısmında verilerin oranlaması yapılmış ve analiz uygulanmış sonuç kısmında ise sonuçlar göz önünde bulundurularak değerlendirme yapılmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Gelişen BİT Sektörünün mali oranları karşılaştırma ve çıkarımda bulunma yönünden uygun olduğu düşünülmüştür. Tüm sektörlerde olduğu gibi BİT Sektörü’nde de karlılık göstergelerinden biri olan aktif karlılık ile kaldıraç oranı, cari oran, nakit oranı ve asit-test oranı arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığı çalışmada araştırılmıştır. Bağımlı değişken olan aktif karlılık ile kaldıraç oranı, cari oran, nakit oranı ve asit-test oranı arasında anlamlı ilişki var ise bu ilişkinin yönü belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmada istatistiksel olarak yapılan analiz; bilişim sektörünün gelişimi ve literatürde bahsedilen mali oranlar arasındaki etkileşimi sayısal olarak ortaya koyduğu göz önünde bulundurulunca önem kazanmaktadır.

Literatür Taraması

Dünya genelinde yaşanan krizler ülkemizin ekonomisini de etkilemiştir. Dalğar ve diğerleri (2012) çalışmalarında, gelişen ve gelişmekte olan ülkelerin 2008’de yaşanan ekonomik krizden etkilenme oranları karşılaştırılmak istenmiştir. Çalışmanın sonucunda finansal yapı ile likidite açısından Türkiye’nin daha çok etkilendiği karlılık açısından ise İngiltere’deki işletmelerin yüksek oranda etkilendiği ortaya konulmuştur.

İşletmelerin ekonomik performansını etkileyen birçok etken bulunmaktadır. Korkmaz ve Karaca (2013) çalışmalarında İMKB’de bulunan 16 işletmenin 13 yıllık verileri kullanılarak işletme performansına etki eden faktörler belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonucunda hisse kapanış fiyatını; temettü ödeme oranı ve hisse başına kardaki değişimin arttırdığı aktif karlılığındaki değişimin azalttığı saptanmıştır.

Çakır ve Küçük Kaplan (2012) çalışmalarında veri analizi yöntemi ile işletme sermaye yapısının piyasa değeri ve işletme karlılığı ile olan ilişkisi tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonucunda aktif karlılığın cari oran ve kaldıraç oranıyla negatif ilişkili; asit - test oranının, aktif devir hızının, stok devir hızının ise pozitif yönde ilişkili olduğu anlaşılmıştır.

Okuyan (2013) çalışmasında, Türkiye’deki 1000 sanayi işletmesinin karlılığını analiz etmiştir. Çalışmanın sonucunda karlılık oranını borçlanma ve büyüklük oranını negatif olarak; verimlilik ve ihracat miktarını pozitif olarak etkilediği anlaşılmıştır.

Doğan (2013) çalışmasında, karlılık göstergesi Varlık Karlılığının sermaye yapısı ile olan ilişkisini çoklu regresyon ve korelasyon yöntemlerini kullanılarak analiz etmiştir. Çalışmasının sonucunda karlılığın sigorta işletmelerin yaşıyla negatif olarak ilişkili olduğunu ortaya koymuştur.

Korkmaz ve Karaca(2014) çalışmalarında, İmalat Sanayi Endeksinde bulunan 78 işletmenin verilerini kullanarak işletmelerin karlılık durumlarına etki eden faktörleri belirlemeye çalışmışlardır. Çalışmanın sonucunda işletmelerin satışlarını arttıracak politikaları başarıyla uygularlarsa karlılıklarının da artacağını belirtmişlerdir.

Albayrak ve Akbulut(2008) çalışmalarında, likidite varlık etkinliği, işletmenin büyüklüğü, pazar değeri gibi 18 göstergeden alınan değişkenlerin karlılığa etkileri araştırılmıştır. Çalışmanın sonucunda karlılığı etkileyen en önemli faktörün finansal yapı olduğu ortaya konmuştur.

Oranların Analizi

Analizlerde bağımlı değişken olarak kullanılan aktif karlılık(varlıkların kazanma gücü) oranı; işletmelerin net karının işletmenin toplam varlıklarına bölünmesi sonucu elde edilir. İşletmede aktiflerin etkin kullanılıp kullanılmadığı, 1 TL’lik varlıkla elde edilen karın belirlenmesi sonucu anlaşılır (Çakır & Küçük Kaplan, 2012).

Karlılık oranları işletmenin ne kadar etkin yönetildiği hakkında kesin bilgiler sağlayabilen mali yapı oranlarıdır. Aktif karlılık ise işletmede aktiflerin ne ölçüde karlı kullanıldığının tespiti amacıyla hesaplanır. Bu oran vergi öncesi ve vergi sonrası kar esas alınarak hesaplamak mümkündür. Vergi kontrolünün işletme yönetiminde bulunmaması ayrıca vergi

uygulamalarının işletmeyi farklı etkilenmesi nedeniyle kar olarak dönem net kar/zararının kullanılması daha uygundur (Çabuk & Lazol, 2012).

Mali yapı oranlarından bir diğeri olan kaldıraç oranıdır. Bu oran işletmelerin kısa vadeli yükümlülükleri ile uzun vadeli yükümlülüklerin toplamının aktiflerinin toplamına bölünmesi sonucu elde edilir. İşletmenin uygun şekilde finanse edilip edilmediği hakkında bilgi verir.

Likidite oranları işletmelerin elinde bulunan varlıkların yanında sahip olunan varlıkların ne kadar kısa sürede ve değer kaybetmeden nakde çevrilebileceği ile ilişkilidir. Likidite durumunun tespitinde sık kullanılan oranlardan biri olan cari oran, işletmenin belirli bir tarihteki kısa vadeli yabancı kaynaklarıyla dönen varlıkların karşılaştırabilmesini sağlamaktadır (Bayrı, 2008).

Asit-test oranı dönen varlıklardan paraya çevrilme hızı düşük olan stokların düşülmesiyle elde edilir. Borç ödeme anında stokların likide çevrilmesi zaman alıcı olduğundan dolayı asit-test oranının 1,0 olması iyi olarak nitelendirilir (Peker & Baki, 2011).

Bir diğeri değişken olan nakit oranı işletmelerin mevcut hazır değerlerle kısa vadeli yabancı kaynakların ne kadarını karşılayabileceğini belirlemek için kullanılmaktadır. Bu oran alacakların tahsil edilememesi ve satışların durması durumunda kısa vadeli borçlarının ne kadarını ödeyebileceğini gösterir. Oranın 1'den yüksek olması işletmenin kısa vadeli yükümlülüklerini para ve para benzeri iktisadi kıymetlerle ödeyebileceğini gösterir. Ancak oranın yüksek olması işletmenin ihtiyacından fazla nakit ve nakit benzeri değerler bulundurduğunu ifade edebilir (Çabuk & Lazol, 2012).

Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada kullanılan veri setleri KAP'ın resmi web sayfasında(<https://www.kap.gov.tr>) yer alan mali tablolardan alınmıştır. Söz konusu veriler "Microsoft Excel" programında hesaplanarak "IBM SPSS Statistics 23" programı ile analiz edilmiştir.

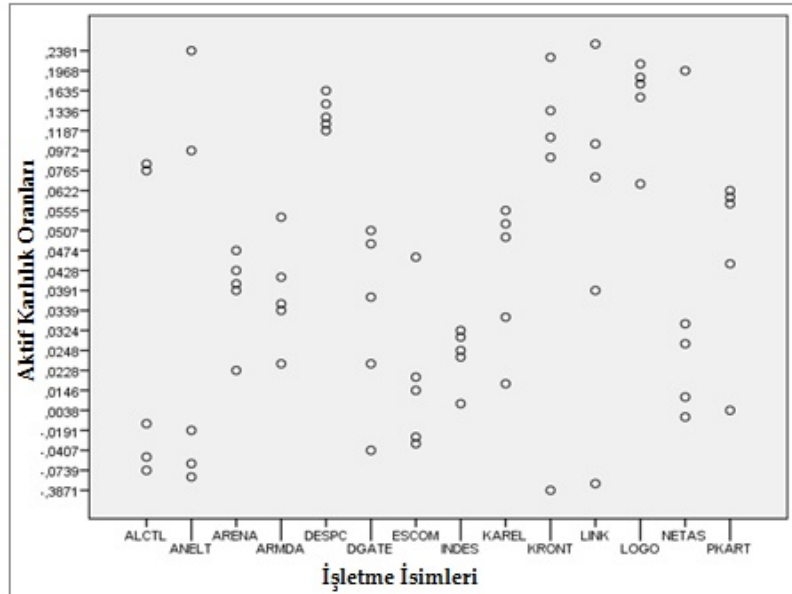
Tablo1. KAP'ta Yer Alan Bilişim Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmeler.

S.	Kod	İşletme Adı
1	ALCTL	ALCATEL-LUCENT TELETAS TELEKOM.A.Ş.
2	ANELT	ANEL TELEKOM. ELEKTRONİK SİST. VE TİC. A.Ş.
3	ARENA	ARENA BİLGİSAYAR SAN. VE TİC. A.Ş.
4	ARMDA	ARMADA BİLGİSAYAR SİST. SAN. VE TİC. A.Ş.

5	DESPC	DESPEC BİLGİSAYAR PAZ. VE TİC. A.Ş.
6	DGATE	DATAGATE BİLGİSAYAR MALZ. TİC. A.Ş.
7	ERICO	ERİCOM TELEKOM. VE ENERJİ TEKN. A.Ş.
8	ESCOM	ESCORT TEKNOLOJİ YATIRIM A.Ş.
9	İNDES	İNDEKS BİLGİSAYAR SİST. MÜH. SAN. VE TİC. A.Ş.
10	KAREL	KAREL ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
11	KRONT	KRON TELEKOMÜNİKASYON HİZM. A.Ş.
12	LINK	LİNK BİLG. SİSTEM. YAZ. VE DON.SAN. VE TİC. A.Ş.
13	LOGO	LOGO YAZILIM SAN. VE TİC. A.Ş.
14	NETAS	NETAŞ TELEKOM.A.Ş.
15	PKART	PLASTİKKART AK. KART İLET. SİS. SAN. VE TİC. A.Ş.

KAP'ta yer alan bilişim sektöründe faaliyet gösteren işletmeler Tablo'de gösterilmiş olup, söz konusu işletmelerden verileri analiz yapmaya uygun olan işletmeler seçilmiştir. Çalışmaya, Şekil1'deki serpilme diyagramı yardımıyla sayısal verileri aşırı dağınıklık gösteren işletmeler analize dâhil edilmemiştir.

Şekil1: KAP'ta Yer Alan Bilişim Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin 2011-2015 Yılları Arası Verilerine Ait Serpilme Diyagramı.

Not: Ericom Telek. Ve Enerji Tekn. A.Ş.'nin beş yıllık verisine ulaşılamadığı için listeye eklenmemiştir.

Çalışmada kullanılan değişkenler; aktif karlılık oranı, kaldıraç oranı, cari oran, asit-test oranı ve nakit oranı olarak belirlenmiştir. Aktif karlılık oranı değişkeni bağımlı değişken olarak belirlenirken; kaldıraç oranı, cari oran, asit-test oranı, nakit oranı değişkenleri bağımsız değişken olarak seçilmiştir. Kullanılan değişkenlerin açıklamaları ve hesaplamaları Tablo2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Analizlerde Kullanılan Değişkenler Tablosu

Açıklama	Hesaplaması
Kaldıraç Oranı	$\frac{\text{Kısa Vad. Yük.} + \text{Uzun Vad. Yük.}}{\text{Aktif Toplamı}}$
Cari Oran	$\frac{\text{Dönen Varlıklar}}{\text{Kısa Vad. Yükümlülükler}}$
Asit - Test Oranı	$\frac{\text{Dönen Varlıklar-Stoklar}}{\text{Kısa Vad. Yükümlülükler}}$
Nakit Oranı	$\frac{\text{Nakit ve Nakit Benzerleri}}{\text{Kısa Vad. Yükümlülükler}}$
Aktif Karlılık Oranı	$\frac{(\text{Net Dönem Karı\&Zararı})}{\text{Aktif Toplamı}}$

Tablo3’te görülen 5 işletme, 14 işletme arasından bağımlı değişken olan aktif karlılık ile bağımsız değişkenlerin sayısal verilerinin dağılımı ve doğrusallığı incelenerek seçilmiştir. Seçilen 5 işletmeye ait, KAP’ta yer alan mali tablolardan yararlanılarak,2010-2015 yılları arası 6 yıllık verileri oluşturulmuştur. Mali tablolardaki 6 yıla ait sayısal veriler ile Tablo3’te yer alan işletmelere ait oranların ortalamaları hesaplanmıştır.

Tablo 3. KAP’ta Yer Alan Bilişim Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin 2010-2015 Yılları Arası Verilerine Ait Oranların Ortalaması

Firma Kodu	Kaldıraç Oran	Cari Oran	Asit-Test Oranı	Nakit Oranı	Aktif Kar. Oranı
ARENA	0,66	1,49	1,02	0,15	0,04
ARMDA	0,75	1,22	0,95	0,18	0,04
DESPC	0,30	3,36	2,42	0,38	0,14
INDES	0,81	1,19	0,96	0,11	0,02
KAREL	0,49	1,91	1,34	0,59	0,05

Tablo 3'te bilişim sektöründe faaliyet gösteren 5 işletmenin 6 yıllık ortalama verilerine bakıldığında, Despec Bilgisayar Pazarlama ve Ticaret A.Ş.'nin yüksek aktif karlılık değişkenine sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 4'te görüldüğü gibi değişkenlere ait sayısal veriler arasında; aktif karlılığın en küçük ortalama oranına, cari oranın ise en yüksek ortalamaya sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca en büyük değerle en küçük değer arasındaki farkın en az olduğu değişkenin aktif karlılık; bu farkın en fazla olduğu değişkenin de cari oran olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 4. KAP'ta Yer Alan Bilişim Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin 2010-2015 Yılları Arası Verilerine Ait Tanımlayıcı İstatistik Tablosu

Değişkenler	Kaldıraç Oranı	Cari Oran	Asit-Test Oranı	Nakit Oranı	Aktif Kar. Oranı
Gözlem Sayısı	30	30	30	30	30
Ortalama	,6010	1,8360	1,3385	,2824	,0581
Standart Hata	,0351	,1547	,1090	,0436	,0079
Medyan	,6575	1,4818	1,0851	,1704	,0417
En Küçük D.	,2516	,6349	,4439	,0647	,0069
En Büyük D.	,8501	4,0236	2,7125	1,0320	,1635

T-testi, varyans analizi ortalama farkları gibi hipotez testleri değişkenler arasındaki ilişkiye dair herhangi bilgi vermemektedir. Serpilme diyagramları aradaki ilişkinin varlığına dair ipucu verebilmekte ancak bu tür analizlerle bağıllık ilişkileri ortaya koyulamamaktadır. Değişkenler arasındaki ilişkinin şeklini, kuvvetini ve yönünü ortaya koyan metotlar; regresyon analizi(eğri uydurma) ve korelasyon analizi metotlarıdır (Akyıldız, Erişim Tarihi: 24.05.2016). Tablo5'te bağımlı değişken ile bağımsız değişkenler arasındaki korelasyon değerleri ve bağımsız değişkenlerin aralarındaki korelasyon düzeyleri görülmektedir.

Tablo5: KAP'ta Yer Alan Bilişim Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin 2010-2015 Yılları Arası Verilerine Ait Korelasyon Tablosu.

Değişkenler	Aktif Kar. Oranı	Kaldıraç Oranı	Cari Oran	Nakit Oranı	Asit-Test Oranı
Aktif Kar. Oranı	1,00				
Kaldıraç Oranı	-,830**	1,00			
Cari Oran	,903**	-,931**	1,00		
Nakit Oranı	,390*	-,519**	,352	1,00	
Asit-Test Oranı	,900**	-,884**	,982**	,372*	1,00

Tablo5'te değişkenler arasında**%1-%5 aralığında korelasyon ilişkileri çıkmıştır.

Cari oran ve asit - test oranı ile aktif karlılık arasındaki korelasyon ilişkisi %1 düzeyinde pozitif yönlü çıkmıştır. Aktif karlılık ile nakit oranı arasında %5 düzeyinde pozitif istatistiksel ilişki bulunmaktadır. Buna karşılık aktif karlılık ile kaldıraç oranı arasında %1 düzeyinde negatif yönlü ilişki olduğu görülmektedir.

Regresyon analizi araştırma sonucunda elde edilen veriler ile sürekli değişkenler arasındaki nedensellik ilişkisini belirlemek için; zor elde edilen bağımlı değişkenin değerini bağımsız değişkenler yardımıyla belirlemek için yapılan analizdir. Bağımlı değişken ile tek bir tane veya birden fazla bağımsız değişken arasındaki ilişki incelenir. Bir bağımsız değişkenin kullanıldığı analize tek değişkenli regresyon analizi denir. Birden fazla değişkenin kullanıldığı analiz ise çok değişkenli analiz olarak adlandırılmaktadır. Regresyon analizinde bağımlı değişken ile bağımsız değişken arasında ilişkinin bulunup bulunmadığı sorularına cevap aranır. Eğer bir ilişki varsa nasıl bir ilişki olduğu tespit edilir. Belirli durumların kontrol edilebilmesi için özel değişkenlerin diğer değişken guruplar üzerinde etkisi ve etkinin değişim yönü bulunur. Tek değişkenli analizde bağımlı bağımsız değişken arasındaki ilişki incelenip formüle edilir ("Regresyon Analizi," Erişim Tarihi:23.05.2016).

Tablo 6. KAP'ta Yer Alan Bilişim Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların Aktif Karlılıkları İle Kaldıraç Oranı, Cari Oran, Nakit Oranı ve Asit-Test Oranı Arasındaki İlişkinin Regresyon Tablosu

Bağımsız Değişkenler	R ²	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standart. Katsayılar	Anlamlılık
		B	Standart Hata		
Kaldıraç Oranı	,688	-,186	,024	-,830	,000
Cari Oran	,816	,046	,004	,903	,000
Nakit Oranı	,152	,071	,032	,390	,033
Asit-Test Oranı	,810	,065	,006	,900	,000

Tablo 6'da aktif karlılık bağımlı değişkeni ile kaldıraç oranı, cari oran, nakit oranı, asit-test oranı bağımsız değişkenlerine ayrı ayrı regresyon analizi yapılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişki Tek Değişkenli Regresyon Analizi ile değerlendirilmiştir. Aktif karlılık bağımlı değişkeni ile bağımsız değişkenler arasında yapılan regresyon analizi sonucunda "Anlamlılık" değerinin 0,05'ten küçük olduğu görülmüştür. Bağımsız değişkenler arasında var olan korelasyon ilişkisi çoklu regresyon sonuçlarını anlamsız hale getirmiştir.

Regresyon analizinde; kaldıraç oranındaki 1 birimlik değişimin aktif karlılığı 0,186 azalttığı, cari orandaki 1 birimlik değişimin aktif karlılığı 0,046 arttırdığı, nakit oranındaki 1 birimlik değişimin aktif karlılığı 0,071 arttırdığı ve Asit – test oranındaki 1 birimlik değişimin aktif karlılığı 0,065 arttırdığı gözlemlenmiştir. Bu sonuçlardan yola çıkarak bağımlı değişken olan aktif karlılığı mutlak olarak en çok etkileyen değişkenin kaldıraç oranı bağımlı değişkene en az etkisi olan değişkenin cari oran olduğu görülmektedir.

Sonuç

Bilgi toplumuna dönüşümde daha fazla yol kat edebilmek, istihdam oluşturmak ve büyümeyi sağlamak için bilişim sektörünün öneminin farkına varılması gerekmektedir. Ülkemizin bilgi toplumuna dönüştürülmesi çabasıyla 2003 yılından beri e-Dönüşüm Türkiye Projesi yürütülmeye başlanmıştır. Küresel Bilgi Teknolojileri Raporu'nda 142 ülke içinde Türkiye'nin 52'nci sırada yer aldığı belirtilmiştir. BİT Sektörü 2013 pazar verilerinde, Türkiye'de BİT Sektörünün 2013 yılında ise 2.555 firma ile 61,6 milyar TL olduğu açıklanmıştır. 2013 yılında Pazar verileri 2012 yılına göre %11,3'lük artış gerçekleştirildiğini göstermektedir (*Ulusal İstihdam Stratejisi*, Erişim Tarihi: 18.06.2016).

Oran analizi yapıp oranların karşılaştırılması açısından BİT sektörünün seçilmesinin sebebi; artan önemi ve buna bağlı olarak sürekli değişimi, gelişimi gibi etkenlerin göz önünde bulundurulmasıdır.

BİT sektöründe faaliyet gösteren firmaların verilerine uygulanan regresyon analizi serpilme diyagramları ve korelasyon düzeyleri göz önünde bulundurulduğunda; aktif karlılığın kaldıraç oranı ile negatif yönlü anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu gözlemlenmiştir. Buna karşılık cari oranın, nakit oranının ve asit-test oranının aktif karlılık oranı ile aynı yönlü yani pozitif ilişkili olduğu görülmüştür.

İstatistik sonuçları incelendiğinde bağımlı değişken olan aktif karlılık arttıkça bağımsız değişken olan kaldıraç oranı azalmıştır. Bu da firmaların yabancı kaynaklara yöneldikçe karlılıklarının belli bir oranda olumsuz yönde etkilendiğine işaret etmektedir.

Firmaların kısa vadeli borçlarını ödeyebilme durumunu gösteren cari oranı ele alırsak, bilişim sektöründeki firmaların karlılığı ile kısa vadeli borçları ödeyebilme performansı arasında pozitif yönlü ilişki bulunduğu görülmektedir.

Analiz sonucunda nakit oranı ile aktif karlılığın arasında aynı yönde ilişki bulunması, firmaların nakit oranının yüksek olduğu durumda aktif karlılıklarının da yüksek olduğunu görülmektedir. Bu doğrultuda kısa vadeli yükümlülüklerin para ve benzeri değerlerle yerine getirilmesi ile varlık karlılığı arasında ilişki olduğu anlaşılır.

Likit değerler ile firmaların yabancı yükümlülüklerini yerine getirebilme performanslarına bakacak olursak; analiz sonucunda likidite oranının yükseldiği durumlarda aktif karlılığın da yükseldiği görülmüştür.

Sonuç olarak firmaların karlılıkları ile borç düzeyleri arasında yakın ilişki bulunduğu anlaşılmaktadır. Borçluluklarını en düşük seviyede tutup borçlarını karşılayabilme kabiliyetlerini arttırdıklarında karlılıklarının da arttığı görülmüştür.

Kaynakça

- Akolaş, A. (2004). Bilişim sistemleri ve bilişim teknolojisinin küreselleşme olgusu ve girişimcilik üzerine yansımaları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2004), 29-43.
- Akyıldız, M. (24.05.2016). Regresyon analizi. Erişim: <http://istatistik.gen.tr/regresyon-analizi/>
- Albayrak, A., S., & Akbulut, R. (2008). Karlılığı etkileyen faktörler: İMKB sanayi ve hizmet sektörlerinde işlem gören işletmeler üzerine bir inceleme. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(7), 55-83.

- Aydın, İ. (2012). Bilişim sektörü ve Türkiye'nin sektördeki potansiyeli. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 1(1), 180-200.
- Bayri, O. (2008). Likidite durumunun analizinde oranlar arasındaki ilişki Türk otomotiv sektörü üzerine bir inceleme. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 4, 81-101.
- Çabuk, İ., & Lazol, İ. (2012). *Mali tablolar analizi* (12 ed.). Bursa.
- Çakır, H., M., & Küçük Kaplan, İ. (2012). İşletme sermayesi unsurlarının firma değeri ve karlılığı üzerindeki etkisinin İMKB'de işlem gören üretim firmalarında 2000 – 2009 Dönemi için analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 69-86.
- Dalğar, H., Kalkan, A., & Kalkan, Y. (2012). Ekonomik krizlerin gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki işletmelerin finansal yapılarına etkileri: İngiltere-Türkiye karşılaştırması. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(3), 75-98.
- Doğan, M. (2013). Sigorta Firmalarının sermaye yapısı ile karlılık arasındaki ilişki: Türk Sermaye piyasası üzerine bir inceleme. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 121-136.
- Kış, M., & Yıldırım, M. (2006). Türkiyede bilişim teknolojileri. *EMO EEB06 Sempozyumu*, İstanbul.
- Kormaz, Ö., & Karaca, S., S. (2013). Firma performansını etkileyen faktörler ve Türkiye örneği. *Ege Akademik Bakış*, 13(2), 169-179.
- Korkmaz, Ö., & Karaca, S. (2014). Üretim İşletmelerinde firma karlılığının finansal belirleyicileri ve BİST İmalat sanayi uygulaması. *Ege Akademik Bakış*, 14(1), 21-29.
- Okuyan, H., A. (2013). Türkiye'deki en büyük 1000 sanayi işletmesinin karlılık analizi. *Business and Economics Research Journal*, 4(2), 23-36.
- Peker, İ., & Baki, B. (2011). Gri ilişkisel analiz yöntemiyle Türk sigortacılık sektöründe performans ölçümü. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 4(7), 1-18.
- Regresyon Analizi. (23.05.2016).
Erişim:http://www.istatistikanaliz.com/regresyon_analizi.asp
- Savrul, B., K., & Kılıç, C. (2011). Küreselleşme sürecinde bilişim sektörünün Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerinin ekonomileri üzerindeki etkileri. *İktisat Fakültesi Mecmuası*, 61(2), 257-289.
- Tayyar, N., Akcanlı, F., Erhan, G., & Işıl, E. (2014). BİST'e kayıtlı bilişim ve teknoloji alanında faaliyet gösteren işletmelerin finansal performanslarının Analitik Hiyerarşi Prosesi (AHP) ve Gri İlişkisel Analiz (GİA) Yöntemiyle Değerlendirilmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi (MUFAD)*, 19-40.

- TÜBİSAD Ekonomide Atılım için Bilişim Raporu. (16.05.2016). Erişim:
[http://www.tubisad.org.tr/Tr/News/Sayfalar/RaporTanitimiBasinTo
plantisi.aspx](http://www.tubisad.org.tr/Tr/News/Sayfalar/RaporTanitimiBasinTo
plantisi.aspx)
- Ulusal İstihdam Stratejisi.* (18.06.2016). Erişim:
[http://www.uis.gov.tr/media/1198/uis_izleme_degerlendirme_rapor
u138-150.pdf](http://www.uis.gov.tr/media/1198/uis_izleme_degerlendirme_rapor
u138-150.pdf)